

О. В. Макарова
доцент кафедри теорії та історії держави і права
НПУ імені М. П. Драгоманова
кандидат юридичних наук, доцент
Г. А. Ревунець
студентка 4 курсу факультету політології та права
НПУ імені М. П. Драгоманова
(м. Київ)

УКРАЇНА ЯК ДЕРЖАВА СОЦІАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Україна, як і більшість пострадянських країн, переживає перехідний період, що характеризується нестабільністю та складним кризовим становищем не тільки соціально-економічної, а й політико-адміністративної сфери діяльності держави. Водночас складності перехідного періоду пов'язані з недосконалістю нормативно-правових актів і недостатньою готовністю системи виконавчої влади до вирішення нових соціальних завдань з використанням нових підходів [1, с. 56-57].

Держава соціально-демократичної орієнтації – це перехідний тип держави, який спрямований на перехід до соціальної демократії, тобто такої організації політичної влади більшості населення, яка забезпечує необхідний консенсус усіх його частин та створення умов, необхідних для повного і безперешкодного здійснення основних прав та свобод людини і громадянина та розвитку суспільства на засадах соціальної демократії. Однією з важливих умов розвитку такої держави є створення дієвого правового механізму відповідальності держави за забезпечення і гарантування соціальної захищеності особи.

На даному етапі в науковій літературі виділяють два основних різновиди держав перехідного типу:

- а) держави, які існують у економічно розвинутих країнах соціально орієнтованого капіталізму (Німеччина, Франція, Італія, США, Японія, Швейцарія);
- б) держави, які існують у країнах, що переходять від авторитарно-бюрократичного ладу, псевдосоціалізму до громадянського суспільства і перетворюються з організацій тоталітарної влади партійно-управлінської верхівки на організацію влади більшості населення (колишні республіки СРСР та ін.).

У процесі зближення правових систем України і держав-членів Європейського Союзу, однією з основних умов якого є взаємна гармонізація законодавства, що полягає у взаємоузгодженості міжнародного і національного права, коли в останнє інтенсивно імплементуються принципи і норми європейського права [2, с. 159].

Перехідний тип держави, що розвивається, крім, власне, демократії з її правовим режимом регулювання, потребує провадження сильної соціальної політики. Внаслідок чого в країнах з перехідним режимом значною популярністю користується ідеологія соціал-демократії. З точки зору перспективи політичного розвитку соціальні функції

держави повинні скорочуватися, а натомість зміцнюватися потенціал суспільної самоорганізації, тобто початки громадянського суспільства, що відкриває перспективи зміцнення ідей ліберальної демократії. Але така модель розвитку скоріше носить нормативний характер, тоді як для конкретних умов та реалій українського соціуму більш прийнятним і адаптованим є варіант сильної соціальної політики, що передбачає зміцнення і поступове нарощування громадянських засад суспільного розвитку [3, с. 187].

Водночас завдання створення соціально-правової держави країнами перехідного типу значно полегшене завдяки наявності готової моделі державності, створеної державами-засновницями Європейського Союзу.

У зарубіжній теорії та практиці загально визнаними є запропоновані Г. Еспінг-Андерсоном три моделі: ліберальна (англосаксонська), континентально-європейська (консервативна) та скандинавська (соціально-демократична).

Виходячи з національних особливостей розвитку економіки та права, для України традиційно ближчою є скандинавська модель, заснована на концепції “солідарності”, в якій уряд забезпечує рівний соціальний захист всіх членів суспільства, а не окремо взятих індивідів. Особливістю цієї моделі є велика роль держави в усупільненні доходів та їх перерозподілі за рахунок прогресивної системи оподаткування населення, забезпечення високого рівня якості й загальнодоступності соціальних послуг. Іншими характерними рисами скандинавської моделі є розвинена система виробничої демократії, регулювання трудових відносин на загальнонаціональному рівні, а не на рівні окремих підприємств або галузей, використання наявних коштів з метою мінімізації безробіття. Така модель значно знижує рівень політичного протистояння у суспільстві, і створює підґрунтя для миру і спокою в державі [4].

Країнам скандинавської моделі притаманна також тенденція до делегування соціальної функції місцевій владі, що сприяє оптимізації витрат суспільних коштів, виділених для забезпечення цілей соціального захисту населення. Однак, на нашу думку, на даному етапі розвитку української державності та становлення соціальної держави такий шлях є неприпустимим, адже може призвести до нецільового використання коштів. У сучасних умовах соціальна допомога має бути централізованою і належним чином контролюватися. Що стосується розширення участі недержавних організацій у виконанні функцій соціального захисту, то таку лінію необхідно розвивати і підтримувати, як це здійснюється в усіх демократичних соціально-правових державах.

На жаль, нині соціальна політика в Україні носить декларативний та суперечливий характер, адже проведення комплексних реформ неможливе без розробки єдиної концепції та стратегії розвитку з урахуванням світового досвіду, а також наявності необхідної економічної бази. Розробка централізованої системи соціального захисту та вдосконалення соціальної політики мають наблизити Україну до європейських стандартів стабільного соціального розвитку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Саух Ю. П. Особливості державного управління в умовах суспільства перехідного типу / Ю. П. Саух, М. Б. Плужніков // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія: Політичні науки. – 2016. – № 1. – С. 55-60.
2. Куровська І. А. Соціальна держава як новий етап розвитку правової держави на шляху євроінтеграції / І. А. Куровська // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2016. – № 1. – С. 158-161.
3. Снівак В. М. Правова держава – політична форма виразу громадянського суспільства // Етнополітичні конфлікти у посттоталітарному просторі. – Київ : УФІМБ, 1999. – С. 187.
4. Ільчук Л. І. Світовий досвід моделей соціальної політики та їх можливість використання в Україні [Електронний ресурс] / Л. І. Ільчук – Режим доступу : http://cpsr.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=363:2014-02-21-06-52-37&catid=20:2010-06-13-21-06-26&Itemid=27.

Н. О. Мудролюбова
старший викладач
кафедри теорії та історії держави і права
НПУ імені М. П. Драгоманова
М. М. Бригинець
студентка 4 курсу факультету політології та права
НПУ імені М. П. Драгоманова
(м. Київ)

ІНСТИТУЦІЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ В УКРАЇНІ ТА У КОРОЛІВСТВІ ШВЕЦІЯ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

На сучасному етапі розвитку української державності важливе значення матиме успішне проведення в країні реформи національної системи правосуддя.

13.07.2017 року набрав чинності новий Закон України “Про Конституційний Суд України” [5], який став логічним продовженням реалізації положень Закону України “Про внесення змін до Конституції” від 02.06.2016 року, прийняття яких стало фундаментальною основою у проведенні реформи суду конституційної юрисдикції в Україні. Цими законодавчими актами передбачено ряд істотних змін, які покликані кардинально змінити конституційне судочинство в Україні. Зокрема, положення частини третьої ст. 124 Конституції України (в редакції від 28 червня 1996 року), за яким “судочинство здійснювалося Конституційним Судом України та судами загальної юрисдикції” [4].

В Україні запроваджена європейська модель органу конституційної юрисдикції: створено та функціонує окремий орган – Конституційний Суд України, який є єдиним органом конституційної юрисдикції (місцеві органи конституційної юрисдикції не створюються).